

Vindpark Älgkullen, inventering av invasiva växter längs parkens vägar

Beskrivning av området

Vindpark Älgkullen ligger i Smedjebackens kommun i ett område som angränsar till Ludvika och Ljusnarsbergs kommuner. Här driver SR Energy en park med 15 vindkraftverk som har en beräknad årlig elproduktion om 270 GWh. Byggnationen påbörjades under 2023 och vindkraftverken sattes successivt i drift under 2024 och 2025.

Vindparken har anlagts i ett av de områden som pekats ut som lämpligt för vindkraft i vindbruksplanen för Smedjebackens kommun. Området domineras av barrskog och myrområden och är bergigt med en högsta höjd av cirka 390 m. Skogsmonitor identifierar ett flertal zoner med höga eller troliga naturvärden i området men verken ser ut att vara väl placerade i den bilden. Naturinventeringar har gjorts, framför allt under 2013–16 då området började bli intressant för etablering av vindkraft. Artportalen redovisar ett antal sårbara eller nära hotade arter av fåglar, fladdermöss och kärlväxter i området.

Uppdrag

Alldeles i närheten av parken ligger Sporrbergs naturreservat som beskrivs som landets främsta växtplats för den sällsynta finnklinten. Där har SR Energy under ett antal år finansierat ett litet forskningsprojekt som syftar till att undersöka hur finnklinten påverkas av olika sätt att sköta marken i reservatet. Länsstyrelsen har stått för projektplaneringen och Västerbergslagens naturskyddsförening har deltagit aktivt i det praktiska arbetet. I slutet av förra året kontaktades föreningen av SR Energy som ville diskutera möjlig spridning av invasiva växter i parken, främst lupiner, vilket skett längs vägarna i några av bolagets andra vindparker. Vi erbjöd oss från Västerbergslagens krets att inspektera vägarna i området för att bedöma omfattningen av problemet.

Genomförande

Inventeringen av området har gjorts till fots genom tre besök:

7 maj, från transformatorstationen till verken 6–9;

8 maj, till verken 10–14;

11 maj, till verken 1–5 och 15. Dessutom undersökte vi några hundra meter av tillfartsvägen från Gammelbo vid västra änden av Snösjön samt vägen vid Sporrbergs naturreservat.

Inventering till fots bedömer vi som det enda rimliga angreppssättet, särskilt tidigt under växtsäsongen då plantorna ännu är små. Man behöver gå längs vägen och granska var sida för sig för att kunna överblicka de ofta breda exponerade schaktmassorna vid sidan om. Det gäller även kring de stora plana områden av makadam som anlagts kring verken under byggnationen. Slänterna mot omgivningen kan vara höga och man behöver ofta ta till handkikaren för att få överblick. Från bilen har vi även inspekterat tillfartsvägen från Gammelbo till transformatorstationen men av nämnda skäl känns resultatet här inte helt tillförlitligt.

Fynd

Vi förväntade oss att hitta lupiner och är förvånade över resultatet: endast två små plantor i hela området, vid verken 1 och 4. Marken var ganska porös vid växtplatserna så plantorna

kunde dras upp, och det mesta av rötterna följde med. De stora exponerade schaktmassorna kring anläggningarna är dock idealiska för allehanda invasiva växter och man ser redan hur mjölkört och skogshallon börjar etablera sig.

En biprodukt av inventeringen är några fågelfynd som är relevanta att beakta för skogsbruket: spillkråka, gråspett, tjäder och järpe, för övrigt arter som redan fanns rapporterade i Artportalen. Det är glädjande att de finns kvar.

Slutsatser och rekommendationer

Området för vindparken är exploaterat nyligen och invasiva arter har ännu inte hunnit breda ut sig. Om man håller koll på utvecklingen genom inspektioner, kanske vartannat år, och vidtar ordentliga motåtgärder då lupinerna dyker upp, bäddar man för en gynnsam utveckling så att den naturliga skira vägkantsfloran får chans att etablera sig. Det gäller då att hålla koll inte bara på lupiner utan även på kanadensiskt gullris och jättebalsamin. Om lupinerna tillåts dominera under en tid har man en utveckling som blir svår att vända eftersom lupinerna är kvävefixerande och gör jorden fetare, vilket i högsta grad missgynnar den önskade vägkantsfloran som behöver mager jord.

Det är bra att SR Energy uppmärksammar problematiken. Lupinernas frön kan leva många år i marken och uppenbarligen finns redan frön i schaktmassorna. Längs vägen mellan Gammelbo och Hällsjön dominerar lupinerna bortom allt hopp och det är därifrån man kan vänta sig ytterligare fröspridning med trafiken in i området. Vi har undersökt en kortare sträcka in från Gammelbo, men där är vägen nyanlagd och eventuell spridning har ännu inte hunnit visa sig. De äldre vägarna från Hällsjön in i området har vi inte tittat närmare på, men det vore önskvärt att inspektera även dem. Ett gott tecken är att lupinerna ännu inte hittat fram till Sporrberg som väl har den mesta trafiken.

Vår krets av Naturskyddsföreningen har bekämpat lupiner under många år på utvalda ställen. Vi har kommit fram till att det bästa sättet att få bukt med dem är att gräva upp dem med rötterna. Rötterna kan vara mycket kraftiga och nästan upp till en halv meter djupa. Därför behövs det rejäla verktyg, en grep, ett spett eller till och med en kofot, och man behöver se till att så mycket som möjligt av roten grävs upp, eftersom även små rotfragment kan bilda nya plantor. Det är ett fysiskt ansträngande arbete och att rensa även ett begränsat område kräver en rejäl insats som, å andra sidan, håller i flera år innan nya plantor börjar visa sig. Och att hålla rent från lupiner efter en sådan grundlig rensning är inte heller krävande. Slåtter med lie eller trimmer är också möjligt men måste upprepas ofta under växtsäsongen och under flera år. Man ska då helst också avlägsna det slagna eftersom näringen annars ligger kvar och göder rötterna. Nya blomstänglar kan visa sig snabbt och slåttern behöver därför upprepas redan efter någon månad. En självklarhet är att alla uppgrävda invasiva plantor hanteras på ett varsamt sätt och läggs i hela plastsäckar så att man inte sprider frön omkring sig. Allt sådant växtmaterial ska tas om hand och bortforslas till återvinningscentral för förbränning.

Snöklinten 14 maj 2026

För Naturskyddsföreningen Västerbergslagen

Bengt och Gunilla Lundborg